

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

05 martie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
Completul de judecată, în componența:
Președinte – Talpă Boris,
Judecători – Țurcan Anatolie, Daguța Sergiu, Mânăscurtă Igor, Eremciuc Ghenadie,

a judecat, fără citarea părților, recursul în anulare declarat de către avocatul Cojocarul Dorin în numele condamnatului Rațoi Alexandru, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 februarie 2023, în cauza penală în privința lui

Rațoi Alexandru xxxx

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 29.03.2021 – 18.01.2022;
Instanța de apel: 08.02.2022 – 31.03.2022;
Prima instanță: 19.07.2022 – 24.11.2022;
Instanța de apel: 21.12.2022 – 14.02.2023;
Instanța de recurs: 09.01.2023 – 05.03.2024.

a c o n s t a t a t:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 18 ianuarie 2022, Rațoi Alexandru a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 220 ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că, Rațoi Alexandru *se învinuiește* în aceia că, pe data de 22.02.2021, aproximativ la ora 22:00, având scopul conducerii mijlocului de transport în stare de ebrietate, posedând permis de conducere a mijloacelor de transport, intenționat, încălcând prevederile Regulamentului circulației rutiere, aprobat prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr.357 din 13.05.2009, pct.14 lit. a), potrivit căruia conducătorului de vehicul îi este interzis să conducă vehiculul în stare de ebrietate, sub influența drogurilor sau altor substanțe contraindicate, sub influența preparatelor medicamentoase care provoacă reducerea reacției, fiind bolnav, traumatizat sau într-o stare avansată de oboseală de natură să-i afecteze capacitatea de conducere, fiind în stare de ebrietate, conducea automobilul de model „Mercedes Sprinter”, cu n/î xxxx, pe str. Livezilor com. Băcioi mun. Chișinău în direcția șos. Muncești mun. Chișinău, unde a fost stopat de către angajații INSP. Fiind suspectat în conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică,

Rațoi Alexandru a fost supus testării cu alcooltestul de model „Drager Alcotest 6820”, în rezultatul căruia s-a stabilit, că conform bonului nr.19 din 22.02.2021, ora 22:18, concentrația vaporilor de alcool în aerul expirat de către Rațoi Alexandru constituie 0,55 mg/l. Conform prevederilor art.134¹² Cod penal și Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.296 din 16.04.2009 cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de testare alcoolscoptică și examinare medicală pentru stabilirea stării de ebrietate și naturii ei, starea lui Rațoi Alexandru se califică ca stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat.

Acțiunile inculpatului Rațoi Alexandru au fost încadrate în baza art.264¹ alin.(1) Cod penal, conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 31 mai 2022, în conformitate cu art.art.449 alin.(1) pct. 2) lit. c) și 450 Cod de procedură penală, s-a decis casarea sentinței Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 18 ianuarie 2022, cu dispunerea rejudecării cauzei la Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani.

4. Prin sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani din 24 noiembrie 2022, Rațoi Alexandru a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 220 ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

5. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat că, Rațoi Alexandru *a comis* acțiunile descrise la pct.2 din prezenta decizie și a încadrat acțiunile inculpatului Rațoi Alexandru în baza art.264¹ alin.(1) Cod penal – conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat.

6. Avocatul Cojocar Dorin în numele inculpatului, a contestat sentința cu recurs, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prime instanță, prin care Rațoi Alexandru să fie achitat, pe motivul că fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii.

În motivarea recursului a invocat că potrivit certificatului de atestare eliberat agentului de patrulare Nemeț Alexandr, care a folosit Dragerul, ultimul a fost atestat pentru folosirea mijlocului de testare Drager 6810, Drager 6820, Drager 7510, iar astfel se atestă că acesta nu avea calificarea pentru Drager 8510.

Prin urmare, consideră că prima instanță pripit s-a expus asupra vinovăției inculpatului de comiterea infracțiunii imputate în speță, probată prin proba alcooltestului Drager 8510, depășind astfel limitele învinuirii înaintate inculpatului prin rechizitoriu, or, simplul fapt că acuzarea prin procesul-verbal de corectare a erorilor materiale și anume în partea constatatoare a ordonanței de recunoaștere și anexare a mijlocului material de probă din 05.03.2021 prin care s-a corectat și considerat a fi corect „Drager 8510” alcooltest 6820 în loc de „Drager 5810”, deși în rechizitoriu a rămas „Drager 8519”. Faptul că acuzarea a încercat să corecteze această scăpare, la etapa finală de examinare, o consideră tardivă, insistând că probele aduse de acuzare nu coroborează între ele, dar se contrazic.

7. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 februarie 2023, a fost respins ca nefondat recursul declarat și menținută sentința primei instanțe.

7.1. În motivarea soluției pronunțate, instanța de recurs a indicat că, prima instanță corect a stabilit fapta reieșind din probele anexate la dosar, și just fiind încadrate

acțiunile inculpatului Rațoi Alexandru în baza art.264¹ alin.(1) Cod penal, adică, conducerea mijlocului de transport de către o persoană care se află în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat.

La fel, instanța de recurs a notat că, inculpatul Rațoi Alexandru, prin cerere, a solicitat examinarea cauzei în lipsa acestuia, motivându-și cererea prin faptul că, este antrenat la muncă peste hotarele țării, însă fără a indica locul aflării sale.

Totuși, prin încheierea din 18 octombrie 2022, în baza art.321 alin.(2) pct.3) Cod de procedură penală - instanța de judecată a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului Rațoi Alexandru, motivându-se prin faptul eschivării acestuia din urmă de la prezentarea sa în fața instanței.

În pofida faptului că, inculpatul Rațoi Alexandru nu și-a expus poziția privind cele imputate, vinovăția acestuia în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.264¹ alin.(1) Cod penal a fost dovedită prin următoarele probe, administrate în cadrul urmăririi penale și cercetate de către instanța de fond, și anume: declarațiile martorului Nemeț Alexandr; informația 112 din 22.02.2021, ora 21:18 (f.d.8); procesul-verbal privind consemnarea celor constatate din 22.02.2021 (f.d.10); procesul-verbal de testare alcoolscopă din 22.02.2021, prin care Rațoi Alexandru a fost supus testării cu ajutorul alcooltestului de model „Drager 8510”, în rezultatul căruia s-a stabilit că concentrația vaporilor de alcool în aerul expirat de către inculpat constituie 0,55 mg/l (f.d.14); procesul-verbal privind constatarea faptei de conducere a mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică din 22.02.2021, acțiune procesuală prin care se constată că agentul constator, Nemeț Alexandr, suspectându-l pe Rațoi Alexandru în conducerea mijlocului de transport de model „Mercedes Sprinter”, cu n/î xxxx în stare de ebrietate alcoolică, l-a supus pe ultimul testării cu alcooltestul de model „Drager 8510” nr.C311901 (f.d.15); procesul-verbal de examinare a documentului din 05.03.2021, potrivit căruia chitanța din 22.02.2021, ora 22:18, eliberat de aparatul „Drager 8510”, alcooltest 6820, testul nr.19, potrivit căruia concentrația vaporilor de alcool, în aerul expirat de către Rațoi Alexandru este de 0,55 mg/l (f.d.19-20); mijloc material de probă - bonul nr.19 din 22.02.2021, ora 22:18, eliberat de „Drager alcooltestul 6820”, seria și nr. ARLB - 0439, potrivit căruia concentrația vaporilor de alcool în aerul expirat de către Rațoi Alexandru constituie 0,55 mg/l (f.d.20-21); procesul-verbal de corectare a erorilor materiale din 15.11.2022 (f.d.173).

Analizând probele cercetate în cadrul primei instanțe, prin prisma prevederilor art.101 Cod de procedură penală, din punct de vedere a pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor, instanța de recurs a ajuns la concluzia că, vinovăția inculpatului Rațoi Alexandru, în săvârșirea infracțiunii de conducerea mijlocului de transport în stare de ebrietate alcoolică cu grad avansat, a fost demonstrată, iar acțiunile acestuia corect fiind încadrate în baza art.264¹ alin.(1) Cod penal.

Astfel, instanța de recurs a indicat că, instanța de fond corect a ajuns la concluzia despre vinovăția inculpatului, aceasta fiind pe deplin dovedită prin declarațiile martorului, cât și înscrisurile anexate la materialele cauzei, iar drept urmare just a apreciat în mod critic poziția apărării, privind lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii imputate lui Rațoi Alexandru.

Cu referire la individualizarea pedepsei aplicate inculpatului Rațoi Alexandru, instanța de recurs a conchis că prima instanță a respectat prevederile art.art.7, 75 Cod

penal, stabilindu-i acestuia o pedeapsă echitabilă și în limitele prevăzute de infracțiunea incriminată.

Totodată, prima instanță a luat în considerație gravitatea infracțiunii săvârșite, că fapta săvârșită prezintă un pericol cu grad avansat, care prejudiciază securitatea circulației și a exploatarei mijloacelor de transport, ca parte componentă a securității și ordinii publice, punând în pericol viața și sănătatea cetățenilor, personalitatea celui vinovat, care nu are antecedente penale, și nu se află la evidența medicului psihiatru sau narcolog, lipsa circumstanțelor agravante și prezența circumstanțelor atenuante – săvârșirea pentru prima dată a unei infracțiuni ușoare, precum și comportamentul inculpatului în timpul examinării cauzei.

Astfel, instanța de recurs a constatat că prima instanță corect a conchis în privința stabilirii pedepsei penale inculpatului sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității în mărime de 220 ore, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport, considerând că această pedeapsă va atinge scopul sancțiunii penale de restabilire a echității sociale, de corectare a inculpatului.

8. Nefiind de acord cu decizia instanței de recurs, avocatul Cojocaru Dorin în numele condamnatului Rațoi Alexandru, a declarat recurs în anulare prin care a solicitat casarea deciziei instanței de recurs, cu transmiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea recursului menționează, că pe parcursul examinării pricinii de către instanța de recurs, s-a perpetuat un viciu fundamental fapt care a afectat grav hotărârea atacată.

Pretinde că, eroarea comisă prin acceptarea calificării penale greșite a faptei, constituie un viciu fundamental. Totodată, instanța de recurs nu s-a expus asupra chestiunilor esențiale și prin urmare, hotărârea judecătorească este ilegală, iar recursul în anulare este unul întemeiat.

Sușine că, citarea pentru ședința de la Curtea de Apel Chișinău în calitate apărător a fost efectuată prin telefonogramă cu câteva zile înainte. La ședința din 14 februarie inculpatul nu s-a prezentat, iar recurentul în calitate de apărător a solicitat amânarea ședinței. Însă, contrar prevederilor art.321 Cod de procedură penală, instanța a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului, or, prin examinarea cauzei în lipsa acestuia a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, prevăzut de art.6 CEDO.

Una din garanțiile fundamentale ale procesului penal constituie asigurarea de către sistemul judiciar al unui stat semnatar a CEDO a dreptului la apărare, iar una din formele de manifestare acestui drept fundamental, constituie posibilitatea justițiabilului de a pleda personal în fața instanței de judecată în cadrul procesului în care este vizat.

Totodată, instanța de recurs nu a dat apreciere faptului că, inculpatul a fost înlăturat de la conducerea mijlocului de transport la 22.02.2021 ora 21.18-22.00. Astfel, prin înlăturarea de la conducerea mijlocului de transport i s-a aplicat măsura preventivă prevăzută de art.182¹ Cod de procedură penală, înlăturarea de la conducerea mijlocului de transport. Iar la 09.03.2021, a fost pornită urmărirea penală și atribuită calitatea de bănuț. Or, potrivit prevederilor art.63 alin.(1) pct.2 Cod de procedură penală, inculpatul Rațoi Alexandru deja avea această calitate începând cu data de 22.02.2021, însă, cu toate acestea, la data de 23.03.2021, inculpatul ilegal a fost pus sub învinuire.

În consecință, recurentul a conchis că, instanța de recurs ordinar nu a asigurat desfășurarea unui proces echitabil în cauza dată, hotărârea fiind adoptată contrar prevederilor art.6 § 1 din Convenție.

9. Judecând recursul în anulare în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta urmează a fi admis, din considerentele ce succed.

Cauza penală se examinează în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală până la intrarea în vigoare a legii nr.246 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative, inclusiv prin prisma legii nr.286 din 05.10.2023 pentru modificarea unor acte normative.

Potrivit art.453 Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în *scopul reparării erorilor de drept* comise la judecarea cauzei, în cazul în care *un viciu fundamental* în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii.

În conformitate cu prevederile art.6 pct. 44), 452 alin.(1) și 453 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare de către condamnat în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată. Viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată, se consideră încălcarea esențială a drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului.

Tot aici, completul de judecată consideră necesar de a face trimitere și la prevederile art.6 § 1, 3 lit. b) și c) CEDO, potrivit cărora orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Orice acuzat are, în special, dreptul să dispună de timpul și de înlesnirile necesare pregătirii apărării sale, să se apere el însuși sau să fie asistat de un apărător ales de el.

Completul de judecată notează că, drept viciu fundamental în cadrul procedurii precedente care a afectat hotărârea pronunțată poate fi considerată încălcarea esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția Europeană și reglementate de legislația națională prin lege procesuală sau prin lege materială.

Verificând argumentele invocate în conținutul recursului în anulare în raport cu materialele cauzei, completul de judecată constată că, la examinarea cauzei în ordine de recurs, instanța de judecată a comis erori de drept, manifestate prin ignorarea jurisprudenței CtEDO, a practicii judiciare unitare, precum și prevederilor legale care vor fi menționate în motivarea acestei soluții ce urmează a fi expusă.

La acest capitol, completul de judecată ține să menționeze că, asigurarea dreptului la apărare este una din garanțiile desfășurării procesului de judecare a cauzei cu respectarea principiului contradictorialității, întrucât participarea inculpatului în procesul penal asigură protejarea drepturilor și libertăților prevăzute de lege și contribuie la cercetarea obiectivă, sub toate aspectele și multilaterală a cauzei, ultimul având acces deplin la procesul de înlăptuire a actului de justiție în privința sa.

Potrivit prevederilor art.321 Cod de procedură penală, (1) judecarea cauzei în primă instanță și în instanța de apel are loc cu participarea inculpatului, cu excepția cazurilor prevăzute de prezentul articol.

Completul de judecată conchide că, eroarea instanței de recurs constă în faptul că, neavând un temei legal din cele prevăzute de art.321 Cod de procedură penală, a purces la judecarea fondului cauzei în lipsa inculpatului, participarea căruia era

obligatorie reieșind din prevederile art.66 alin.(2) pct. 23) Cod de procedură penală, potrivit cărora inculpatul are dreptul să participe la judecarea cauzei în privința sa, iar acest drept creează obligația instanței a asigura prezenta acesteia la judecarea cauzei, iar instanța de apel prin dispunerea judecării în lipsa inculpatei a admis o eroare gravă de drept ce nu poate fi reparată de instanța de recurs ordinar, impunându-se astfel casarea deciziei și remiterea cauzei la rejudecare.

Aceste prevederi legale nu au fost respectate de către instanța de recurs.

Conform materialelor dosarului, se constată că, făcând referire la cererea inculpatului Rațoi Alexandru depusă în prima instanță (f.d.163, vol. I), prin care a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa, motivându-și cererea prin faptul că, este antrenat la muncă peste hotarele țării și dispunând în baza art.321 alin.(2) pct.3) Cod de procedură penală, instanța de recurs a dispus examinarea cauzei în lipsa inculpatului Rațoi Alexandru, constatând totodată faptul eschivării acestuia din urmă de la prezentarea în fața instanței (f.d.215, vol. I). Însă, potrivit materialelor dosarului, nu au fost prezentate instanței careva date obiective ce ar permite deducerea faptului renunțării inculpatului de a se apăra prin prezența sa în propria cauză, astfel instanța nemotivat a considerat posibilă examinarea cauzei în lipsa inculpatului.

Totodată, completul de judecată reține că, la data pronunțării deciziei din 14 februarie 2023, instanța de recurs nu dispunea de date concrete care ar confirma locul aflării inculpatului, însă contrar normei citate mai sus, *nu existau careva date verosimile despre locul aflării inculpatului, precum și că acesta s-ar ascunde de la judecată*. Respectiv, instanța de recurs neîntemeiat a decis examinarea cauzei în lipsa inculpatului.

Prin urmare, completul de judecată constată că, instanța de recurs neîntemeiat a examinat cauza în lipsa inculpatului, fără a avea date concrete despre locul aflării acestuia, or, inculpatul Rațoi Alexandru nu a beneficiat de dreptul la un proces echitabil, sub aspectul că acesta a fost lipsit de dreptul de a participa în ordine de recurs, de a se pronunța asupra recursului în propria cauză.

În acest context, completul de judecată menționează că, posibilitatea instanței de a audia inculpatul în persoană, constituie un mijloc determinant în procesul de creare a impresiei subiective despre personalitatea făptuitorului, impresia care ulterior va influența în mod direct judecătorul când va decide asupra categoriei și intensității pedepsei ca forță coercitivă a statului.

În hotărârea *Russu c. Moldovei* din 13 noiembrie 2008, CjEDO a menționat că art.6 al Convenției, interpretat în ansamblu, garantează dreptul persoanei acuzate de a participa efectiv la procesul său penal. Acesta include, *inter alia*, nu doar dreptul de a fi prezent, dar și de a asculta și a urmări procesul (*Stanford vs. Regatul Unit-hotărâre din 23 februarie 1994; Barberà, Messegué și Jabardo vs. Spania - hotărâre din 6 decembrie 1988*).

Acest drept, implicit face parte din esența conceptului procedurii contradictorii și poate fi dedus din garanțiile prevăzute în sub-paragrafele (c), (d) și (e) al § 3 al art.6 CEDO - „să se aperse el însuși”, „să întrebe sau să solicite audierea martorilor”.

Reieșind din cele expuse, se atestă că, instanța nu a stabilit faptul că, inculpatul ar lipsi nemotivat de la judecarea cauzei sale. Totuși, instanța a decis judecarea cauzei penale în lipsa inculpatului, fără a stabili vre-unul din temeiurile - motive de excepție dar și fără a întreprinde toate măsurile prescrise pentru a avea temei de a examina cauza

în lipsa inculpatului Rațoi Alexandru, astfel, nerespectând prevederile art.321 Cod de procedură penală.

Completul de judecată admite recursul în anulare, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de recurs ordinar, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs în anulare.

La rejudecarea cauzei, instanța de recurs urmează să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și cu respectarea prevederilor art.436 Cod de procedură penală, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art.449 Cod de procedură penală.

10. În conformitate cu prevederile art.art.457, 435 alin.(1), pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Admite recursul în anulare declarat de către avocatul Cojocaru Dorin în numele condamnatului Rațoi Alexandru, casează integral decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 14 februarie 2023, în cauza penală în privința lui *Rațoi Alexandru xxx*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de recurs, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Președinte

Talpă Boris

Judecători

Țurcan Anatolie

Daguța Sergiu

Mânăscurtă Igor

Eremciuc Ghenadie